

မန္တလေးမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှုကို ဗုဒ္ဓဝါဒရှုထောင့်မှ လေ့လာခြင်း

၁။ နိဒါန်းနှင့် နောက်ခံအကြောင်းအရာ

၁.၁။ နောက်ခံအကြောင်းအရာ

လူ့ဘောင်လောကတွင် ရှင်သန်နေထိုင်ကြသော လူပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်းစီအလိုက်ဖြစ်စေ၊ မိသားစုနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက်ဖြစ်စေ ထိုက်သင့်သည့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရှိနေရေးသည် သဘာဝက ပေးထားသော မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့် အခြေခံအချက် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုလိုအပ်ချက်များကို အထိုက်အလျောက် ပြည့်မီအောင် မဖြည့်ဆည်းနိုင်ကြသော သာမန် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ဗုဒ္ဓဝါဒ၌ စည်းစိမ်ဥစ္စာကို အသိအမှတ်မပြုဟု ထင်မှတ် တတ်ကြရာ၊ ထိုသို့ထင်မှတ်ခြင်းသည် မှားယွင်းသော အယူအဆတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အမှန်အားဖြင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများနှင့် ကျင့်စဉ်များသည် ရဟန်းသံဃာတော်များအတွက် အဓိကရည်ရွယ် သော်လည်း လူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ချမ်းသာသုခနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို လျစ်လျူမရှုခဲ့ပါ။

ပါဠိသုတ္တန်များအရ လူဝတ်ကြောင်တို့သည် အိမ်မှုကိစ္စများဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသောကြောင့် ဝိမုတ္တိ (သံသရာမှ လွတ်မြောက်မှု) လမ်းစဉ်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးရန် ခက်ခဲကြသဖြင့် မိမိတို့၏ နေထိုင်မှုပုံစံနှင့် သင့်လျော်မည့် လမ်းညွှန်ချက်များကို တောင်းခံခဲ့ကြကြောင်း မှတ်တမ်းများတွင် တွေ့ရပါသည်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ အဋ္ဌကနိပါတ်၊ ဒီဃဇာဏုသုတ်၌ ကောဠိယမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားအား ကာမဂုဏ်ခံစားကြသော လူဖြစ်သည့်အတွက် သားမယားတို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်း သော အိမ်၌ နေရကြောင်း၊ စန္ဒကူး၊ ပန်းနံသာတို့ကို ပန်းဆင်လိမ်းကျံပြီး ရွှေငွေတို့ကို သာယာမိကြောင်း လျှောက်ထား၍ မျက်မှောက်ဘဝနှင့် တမလွန်ဘဝတို့၌ အစီးအပွားနှင့် ချမ်းသာခြင်းငှာ ဖြစ်နိုင်မည့် တရားတော်ကို ဟောကြားပေးပါရန် လျှောက်ထားခဲ့ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ထိုလျှောက်ထားချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ချမ်းသာသုခအတွက် သုတ္တန်များစွာကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ရာ ထိုသုတ္တန်များတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ စီးပွားရေးအမြင်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများ ပါဝင်နေပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် လောကလူသားတို့ လူ့ဘောင်တွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စွာ နေထိုင်နိုင်ရေး အတွက် သမ္မာအာဇီဝကျသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရှာဖွေနည်းများ၊ ရရှိပြီးသော စည်းစိမ်ဥစ္စာများကို လက်ရှိဘဝတွင် မိမိနှင့် သူတစ်ပါး အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်း

များနှင့် သံသရာအတွက် ရိက္ခာသဖွယ် ယူဆောင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ညွှန်ပြတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထိုညွှန်ပြချက်များအနက် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ကာမဘောဂီသုတ်နှင့် ဒီဃနိကာယ် သင်္ဂါလောဝါဒသုတ်တို့တွင် ညွှန်ပြထားသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများကို ဤသုတေသနကျမ်းဖြင့် လေ့လာဆန်းစစ် တင်ပြထားပါသည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးစနစ်များသည် အချိန်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲတိုးတက်လျက်ရှိရာ ယနေ့ခေတ်တွင် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်း တိုးတက်ရေး၊ အမြတ်အစွန်း အများဆုံးရရှိရေးနှင့် စားသုံးမှု မြင့်မားရေးတို့ကို အဓိကထားသော အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်များ လွှမ်းမိုးလျက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို အကန့်အသတ်မရှိ ရှာဖွေသုံးစွဲခြင်းသည် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အေးချမ်းမှုကို လျော့ကျစေသည့်အပြင် လူမှုရေး မညီမျှမှုများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းပျက်စီးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထိုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် ခေတ်သစ်စီးပွားရေးပညာရှင်များနှင့် တွေးခေါ်ရှင်များသည် ရုပ်ဝတ္ထုနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဟန်ချက်ညီမှုကို အသားပေးသော "ဗုဒ္ဓဝါဒလာ စီးပွားရေးပညာ (Buddhist Economics)" ကို အထူးစိတ်ဝင်စားလာကြပြီး၊ Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto) ကဲ့သို့သော ပညာရှင်များကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ စီးပွားရေးအမြင်သည် လူသားတို့၏ စစ်မှန်သော ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ရှေးရှုကြောင်း မှတ်ချက်ပြုခဲ့ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဗဟိုချက်တစ်ခုဖြစ်သော မန္တလေးမြို့ရှိ ပြည်သူများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် လူငယ်စွန့်ဦးတီထွင်သူများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ အဆုံးအမများ နှင့်အညီ ကြီးပြင်းလာကြသူများဖြစ်သော်လည်း ခေတ်သစ်စီးပွားရေးစနစ်များနှင့် လတ်တလော နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုစသော အခြေအနေများ၏ ရိုက်ခတ်မှုများကြောင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံများ ပြောင်းလဲမှု ရှိလာနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မန္တလေးမြို့ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်သူများအကြား ၎င်းတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရှာဖွေ၊ စုဆောင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ၊ မျှဝေ၊ သုံးစွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်များနှင့် မည်မျှအထိ ကိုက်ညီမှုရှိသည်ကို လည်းကောင်း၊ လူမှုစီးပွားနောက်ခံ ကွဲပြားမှု (အသက်၊ လိင်၊ ပညာအရည်အချင်း၊ အလုပ်အကိုင်) ပေါ် မူတည်၍ စည်းစိမ်ဥစ္စာအပေါ် ထားရှိသည့် သဘောထားများ မည်သို့ကွဲပြားသည်ကို လည်းကောင်း စနစ်တကျ လေ့လာဖော်ထုတ်ရန် လိုအပ်လာပါသည်။

၁.၂။ သုတေသန၏ ပြဿနာနှင့် အရေးပါမှု (Research Problem & Significance)

ယနေ့ခေတ် စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများနှင့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုများ ကြုံတွေ့နေရချိန်တွင် မန္တလေးမြို့ရှိ ပြည်သူများသည် ရိုးရာဗုဒ္ဓဘာသာ အဆုံးအမများဖြစ်သည့် ဒါနပြုခြင်း၊

တရားသဖြင့် စီးပွားရှာခြင်း၊ ရောင့်ရဲခြင်း စသည်တို့နှင့် ခေတ်သစ်ဈေးကွက်စီးပွားရေး၏ ဖိအားများအကြား လွန်ခဲ့မှုများ ရှိနေနိုင်သည်။ လက်တွေ့မြေပြင်တွင် ဗုဒ္ဓ၏ စီးပွားရေး လမ်းညွှန်ချက်များကို လေ့လာမှု ရှိကြသော်လည်း လက်တွေ့အသုံးချမှုအပိုင်း၌ မည်မျှအထိ လိုက်နာကျင့်သုံးနေကြသနည်း၊ မည်သည့် လူမှုစီးပွား အချက်အလက်များက ထိုအလေ့အထများ ကို ကွဲပြားစေသနည်းဆိုသည်ကို ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များဖြင့် တိုင်းတာထားသော သုတေသနများ အားနည်းနေသေးသဖြင့် ဤသုတေသနသည် ထိုကွာဟချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေး ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

၁.၃။ သုတေသန ရည်မှန်းချက်များ

ဤသုတေသန၏ အဓိကရည်မှန်းချက်မှာ မန္တလေးမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံများကို ဗုဒ္ဓဝါဒလာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာရန်ဖြစ်ပြီး အောက်ပါ အသေးစိတ်ရည်မှန်းချက်များကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

၁။ မန္တလေးမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာစီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများ (စုဆောင်းခြင်း၊ မျှဝေခြင်း၊ ဉာဏ်ယှဉ်သုံးစွဲခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းနှင့် မိမိအတွက် သုံးစွဲခြင်း) သည် ဗုဒ္ဓဝါဒလာ တရားတော်များနှင့် မည်မျှအထိ လိုက်လျောညီထွေမှု ရှိသည်ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရန်။

၂။ လိင်၊ အသက်အရွယ်၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် ပညာအရည်အချင်း ကွဲပြားမှုများအပေါ် မူတည်၍ စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှု လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုများ မည်သို့ ကွဲပြားခြားနားသည်ကို နှိုင်းယှဉ် လေ့လာရန်။

၂။ စာပေလေ့လာသုံးသပ်ခြင်းနှင့် သဘောတရားရေးရာမူ

ဤသုတေသနတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒလာ အဓိက သုတ္တန်ကြီးများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပါဠိတော်များကို အခြေခံထားပါသည်။

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ သိင်္ဂီလောဝါဒသုတ် (ဥစ္စာခွဲဝေနည်း ၄ စိတ် ၄ ပုံ စနစ်)၌ ၁ စိတ် (၂၅%) - မိမိနှင့် မိသားစု နေ့စဉ် စားဝတ်နေရေးနှင့် လူမှုအသုံးစရိတ်အတွက် သုံးရန်၊ ၂ စိတ် (၅၀%) - မိမိ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် (ဒီဟိ ကမ္မံ ပယောဇယေ)။ ၁ စိတ် (၂၅%) - ဘေးအန္တရာယ်နှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေများအတွက် သိုမှီးစုဆောင်းထားရန် (စတုတ္ထ နိဓာပေယျံ)။

၂။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ ကာမဘောဂီသုတ်၌ စည်းစိမ်ဥစ္စာကို တရားသဖြင့် ရှာဖွေခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ချမ်းသာစေခြင်း၊ သူတစ်ပါးတို့အား ခွဲဝေပေး၍ ကုသိုလ်ပြုခြင်း (ဒါန)၊ မိန်းမောတွေဝေမှု မရှိဘဲ

အပြစ်ကိုရှု၍ ညာဏ်ယဉ်ကာ သုံးဆောင်စီမံခြင်းတို့သည် အမြတ်ဆုံး ကာမဘောဂီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြထားသည်။

အထက်ပါသုတ္တံနှစ်ခုမှ ထုတ်နှုတ်၍ သီအိုရီကဲ့သို့ သဘောထားတူသော စည်းစိမ်ဥစ္စာစီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်း(၅)ခုဖြင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာပြီး တွေ့ရှိချက်များကို ဆန်းစစ်တင်ပြထားပါသည်။

၃။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ အာနဏျသုတ်၌ လူတို့ ခံစားအပ်သော ချမ်းသာ ၄ ပါး ဖြစ်သည့် အတ္တိသုခ၊ ဘောဂသုခ၊ အာဏဏျသုခ နှင့် အနုဇ္ဈသုခ တို့ကို ဖော်ပြထားသည်။

၃။ သုတေသန လုပ်ထုံးလုပ်နည်း

ဤသုတေသနသည် အရည်အသွေးဆိုင်ရာနှင့် အရေအတွက်ဆိုင်ရာ နည်းလမ်းနှစ်မျိုးကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုထားသော ရောနှောနည်းလမ်း (Mixed Methods Approach) ဖြစ်ပါသည်။

အရေအတွက်ဆိုင်ရာ နမူနာ (Quantitative Sample): မန္တလေးမြို့နှင့် အနီးတစ်ဝိုက်မှ အသက် (၂၅) နှစ်အထက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် စုစုပေါင်း (၆၃) ဦးထံမှ စစ်တမ်းမေးခွန်းလွှာ (Survey Questionnaire) ဖြင့် ဒေတာ ကောက်ယူခဲ့သည်။

အရည်အသွေးဆိုင်ရာ နမူနာ (Qualitative Sample): စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ ဝန်ထမ်းများနှင့် သာမန်ပြည်သူများအနက်မှ နမူနာ (၂၃) ဦးကို စိစစ်ရွေးချယ်၍ သီးသန့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

တိုင်းတာရေး ကိရိယာ: စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်း (၅) ခုအပေါ် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုကို ၅ မှတ်စကေးဖြင့် တိုင်းတာကာ ပျမ်းမျှမှတ် (Mean - M) တန်ဖိုးများဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခဲ့ပါသည်။

၄။ သုတေသန တွေ့ရှိချက်များနှင့် ဆွေးနွေးချက် (Findings & Discussion)

ဇယား (၁) - စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများအလိုက် ပျမ်းမျှမှတ် နှိုင်းယှဉ်ချက်

စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများ	သဘောတူ စုစုပေါင်းမှတ်	ဖြေဆိုသူပေါင်း (N)	ပျမ်းမျှမှတ် (M)	အဆင့်
စုဆောင်းခြင်း	၃၀၅	၆၃	၄.၈၄	၁

စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများ	သဘောတူ စုစုပေါင်းမှတ်	ဖြေဆိုသူပေါင်း (N)	ပျမ်းမျှမှတ် (M)	အဆင့်
မိမိ၊ သူတစ်ပါးအတွက် ဉာဏ်ယှဉ်၍ သုံးစွဲခြင်း	၂၈၅	၆၃	၄.၅၂	၂
သူတစ်ပါးတို့အား မျှဝေသုံးစွဲခြင်း (ဒါန)	၂၇၅	၆၃	၄.၃၇	၃
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း	၂၅၁	၆၃	၃.၉၈	၄
မိမိအတွက် သုံးစွဲခြင်း	၁၉၀	၆၃	၃.၀၂	၅

တွေ့ရှိချက်များ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ထုတ်ချက်:

မန္တလေးမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ၆၃ ဦးအား အရေအတွက်ဆိုင်ရာ စစ်တမ်းကောက်ယူမှုနှင့် ၂၃ ဦးအား အရည်အသွေးဆိုင်ရာ လူတွေ့မေးမြန်းမှု ဒေတာများအရ အဓိကတွေ့ရှိချက် ၅ ချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးအပ်ပါသည်။

(က) စုဆောင်းခြင်း အလေ့အထ အားကောင်းခြင်း (Mean = ၄.၈၄၊ အဆင့် ၁)

သုတေသနတွေ့ရှိချက်တွင် "စုဆောင်းခြင်း" သည် ပျမ်းမျှမှတ် ၄.၈၄ ဖြင့် အမြင့်ဆုံး ဖြစ်နေသည်။ စုဆောင်းခြင်း၌ လိုက်နာမှုအား အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ တွေ့ဆုံ မေးမြန်းမှုအရ အများစုသည် အရေးပေါ်ကိစ္စများအတွက် စုဆောင်းခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ပိုင်ဆိုင်မှု၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် စုဆောင်းကြောင်းဖြေဆိုကြသည်။ သို့သော် ဖြေဆိုသူတစ်ဦးကမူ ရှေးရိုးကျသော နည်းဖြစ်၍ မစုဆောင်းသင့်ကြောင်း ဖြေဆိုထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ဤသည်မှာ ဒီဃနိကာယ် သိင်္ဂီလောဝါဒသုတ်လာ "စတုတ္ထဉ္စ နိဓာပေယျံ" (အရေးပေါ်အတွက် စုဆောင်းပါ) ဟူသော အဆုံးအမနှင့်လည်းကောင်း၊ "အာရက္ခသမ္ပဒါ" တရားနှင့်လည်းကောင်း ကိုက်ညီနေသည်။ ကြည်သာမော် (၂၀၂၄) ၏ "ငွေကြေးစီမံမှု အတတ်ပညာ" တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မတည်ငြိမ်သော စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှု အခြေအနေများတွင် မြန်မာတို့၏ ရိုးရာဗုဒ္ဓဘာသာ အယူအဆဆိုင်ရာ အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်လိုစိတ်က စုဆောင်းခြင်း အလေ့အထကို ပိုမိုတွန်းအားပေးနေကြောင်း တွေ့ရသည်။

(ခ) ဉာဏ်ယှဉ်၍ သုံးစွဲခြင်းနှင့် မျှဝေစွန့်ကြဲခြင်း (Mean = ၄.၅၂ နှင့် ၄.၃၇)

မိမိနှင့် သူတစ်ပါးအတွက် ဉာဏ်ယှဉ်၍ သုံးစွဲခြင်း (M = ၄.၅၂) နှင့် ဒါနပြုခြင်း (M = ၄.၃၇) တို့သည် အဆင့် ၂ နှင့် ၃ အသီးသီး ရရှိခဲ့သည်။ သူတစ်ပါးတို့အား မျှဝေသုံးစွဲခြင်း၌ အလယ်အလတ်ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ လူ ၂၃-ဦးတို့အား တွေ့ဆုံမေးမြန်း မှုအရ ထက်ဝက်ကျော်ခန့်သည် သူတစ်ပါးတို့အား ကူညီလှူဒါန်းလို စိတ် အားကြီးပြီး စနစ်တကျ လှူဒါန်းမှုမျိုး လုပ်လေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဉာဏ်ယှဉ်၍ သုံးစွဲခြင်း၌ ဒုတိယအား အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ဖြေဆိုသူ အများစုသည် သူတစ်ပါးအား ကူညီလှူဒါန်းရာ၌ ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်၍ လှူဒါန်းသော်လည်း မိမိအတွက် သုံးစွဲရာ၌ ဉာဏ်ယှဉ်သုံးစွဲမှု အားနည်းကြောင်း လူတွေ့မေးမြန်းချက်အရ တွေ့ရသည်။ ဤတွေ့ရှိချက်သည် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ကာမဘောဂီသုတ်ပါ "တရားသဖြင့် ရှာဖွေခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ချမ်းသာစေခြင်းနှင့် သူတစ်ပါးအား ခွဲဝေကုသိုလ်ပြုခြင်း" ဆိုသည့် အမြတ်ဆုံး ကာမဘောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ စရိုက်လက္ခဏာနှင့် ဟန်ချက်ညီနေသည်။ အာကာမိုးသူ (၂၀၂၃) ၏ "ဗုဒ္ဓ၏ အာရုံတန်ဖိုး" စာအုပ်တွင် ဖော်ပြ ထားသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာကို တစ်ဦးတည်း သိုက်မြုံဖွဲ့ စားသုံးရန် မဟုတ်ဘဲ လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် မျှဝေရန်ဟူသော လူမှုကျင့်ဝတ်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံး နေကြကြောင်း ထင်ရှားသည်။

(ဂ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း နည်းပါးမှု (Mean = ၃.၉၈၊ အဆင့် ၄)

သင်္ခါလောဝါဒသုတ်တွင် ဝင်ငွေ၏ ၅၀% (၂ စိတ်) ကို စီးပွားရေးတွင် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် (ဒွိဟိ ကမ္မံ ပယောဇယေ) တိုက်တွန်းထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင် "ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း" သည် ပျမ်းမျှမှတ် ၃.၉၈ သာရှိ၍ စုဆောင်းခြင်းထက် လျော့နည်းနေသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၌ ဒုတိယအားအနည်းဆုံး ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ လူတွေ့မေးမြန်းမှု၌ ဖြေဆိုသူများ၏ ထက်ဝက်နီးပါးခန့်သာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို စိတ်ဝင်စားကြပြီး ပိုင်ဆိုင်မှု၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဤသည်မှာ စာပေလာ လမ်းညွှန်ချက်နှင့် လက်တွေ့အသုံးချမှုအကြား ကွာဟချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ Schumacher (1973) ၏ ဗုဒ္ဓဝါဒ စီးပွားရေးအမြင်အရ အလွန်အကျွံ စွန့်စားရယူမှုကို ရှောင်ရှားလိုသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဘေးကင်းလုံခြုံလိုစိတ်ကြောင့် လတ်တလော အခြေအနေတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုထက် စုဆောင်းမှုကို ဦးစားပေးနေခြင်းဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်နိုင်သည်။

(ဃ) မိမိအတွက် သုံးစွဲမှု ချွေတာခြင်း (Mean = ၃.၀၂၊ အဆင့် ၅)

မိမိအတွက် သုံးစွဲခြင်းသည် ပျမ်းမျှမှတ် ၃.၀၂ ဖြင့် အနိမ့်ဆုံး ရရှိခဲ့သည်။ မန္တလေးမြို့ အပါအဝင် အနီးပတ်ဝန်းကျင်မြို့နယ်များ၌ နေထိုင်ကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် မိမိပိုင် စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို သုံးစွဲရာ၌ မိမိအတွက်သုံးစွဲမှု အနည်းဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့နောက် လူပုဂ္ဂိုလ်(၂၃)ဦးတို့အား တွေ့ဆုံ မေးမြန်းသောအခါ အများစုသည် လူ့ဘဝအတွက် စည်းစိမ် ဥစ္စာသည် အဓိကနေရာ၌ပါဝင်ပြီး နှစ်သက်စွာ သုံးစွဲကြကြောင်း ဖြေဆိုကြသည်။ သို့သော် အလွန်လိုချင်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ ဖြစ်လင့်ကစား အကြွေးတင်ခံ၍ ဝယ်ယူခြင်း၊ စားဝတ်၊ နေရေးအပြင် တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်၍ အပန်းဖြေမှုအတွက် အသုံးပြုခြင်းများ မလုပ်လိုကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဤသည်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ မဇ္ဈိမာပဋိပဒါ (အလယ်အလတ်လမ်းစဉ်) နှင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း (သန္တုဒ္ဓါ) သဘောတရားများ သက်ရောက်နေမှုကို ပြသနေသည်။ ခေတ်သစ် အရင်းရှင် စားသုံးသူဝါဒ၏ လွှမ်းမိုးမှုအောက်တွင် မန္တလေးမြို့သူမြို့သားများသည် ကာမဂုဏ် ခံစားမှု သို့မဟုတ် ကုန်ပစ္စည်း ကြွားဝါသုံးစွဲမှုထက် ချွေတာရေးနှင့် ရိုးရှင်းစွာ နေထိုင်ရေးကို ပိုမိုလက်ခံထားကြသည်။

ဇယား (၂)-လူမှုစီးပွား နောက်ခံအလိုက် စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှု ပျမ်းမျှအမှတ်များ နှိုင်းယှဉ်ချက်

လူမှုစီးပွား အချက်အလက်	အမျိုးအစား	စုဆောင်း ခြင်း	ဉာဏ်ယှဉ် စီမံခြင်း	မျှဝေခြင်း (ဒါန)	ရင်းနှီး မြှုပ်နှံခြင်း	မိမိအတွက် သုံးစွဲ
လိင်	အမျိုးသား	၄.၅၉	၄.၆၉	၅.၁၀	၄.၄၆	၃.၀၃
	အမျိုးသမီး	၅.၂၅	၄.၂၅	၅.၃၃	၄.၁၇	၂.၆၉
အသက်	၂၅နှစ်မှ၄၀ နှစ်	၄.၅၁	၄.၅၇	၅.၁၄	၄.၃၂	၃.၁၄
	၄၀ နှစ်နှင့်အထက်	၅.၃၁	၄.၄၆	၅.၂၇	၄.၃၈	၂.၈၁
အလုပ်အကိုင်	ဝန်ထမ်း/အခြား	၅.၀၀	၄.၈၂	၅.၅၅	၄.၅၉	၃.၀၀
	ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်း	၄.၇၆	၄.၃၇	၅.၀၀	၄.၂၂	၃.၀၀
ပညာအရည်	ဘွဲ့ရ	၄.၅၉	၄.၆၂	၅.၀၃	၄.၂၉	၃.၀၃
အချင်း	ဘွဲ့မရ	၅.၁၄	၄.၄၁	၅.၃၈	၄.၄၁	၂.၉၇

လူမှုစီးပွား နောက်ခံအလိုက် သုံးသပ်ချက်

လိင်(ကျား/မ)နှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသမီးများသည် မျှဝေခြင်း (ဒါန) ၌ ပျမ်းမျှမှတ် (၅.၃၃) ဖြင့် အမြင့်ဆုံးပြုလုပ်ကြပြီး မိမိအတွက် သုံးစွဲခြင်း၌ (၂.၆၉) ဖြင့် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ရာ အမျိုးသမီးများသည် မိမိကိုယ်ကျိုးထက် မျှဝေစွန့်ကြဲခြင်းကို ပိုမိုဦးစားပေးကြောင်း တွေ့ရသည်။

အသက်အပိုင်းအခြားနှင့်ပတ်သက်၍ အသက် ၄၀ နှစ်နှင့်အထက် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် စုဆောင်းခြင်း ၌ ပျမ်းမျှမှတ် (၅.၃၁) ဖြင့် အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး မိမိအတွက် သုံးစွဲခြင်း၌ (၂.၈၁) ဖြင့် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ရာ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်လာသည်နှင့်အမျှ နောင်ရေးအတွက် စုဆောင်းသည့် အလေ့အထ ပိုမိုအားကောင်းလာကြောင်း ညွှန်ပြနေသည်။

အလုပ်အကိုင်နှင့်ပတ်သက်သော နှိုင်းယှဉ်မှု၌ ဝန်ထမ်း/အခြား အလုပ်အကိုင် ရှိသူများ သည် မျှဝေခြင်း (ဒါန) ၌ (၅.၅၅) ဖြင့် အမြင့်ဆုံး ဖြစ်သည်။ ထူးခြားချက်မှာ မိမိအတွက် သုံးစွဲခြင်းတွင် ဝန်ထမ်းနှင့် ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းရှင် နှစ်ဦးစလုံး ပျမ်းမျှမှတ် (၃.၀၀) ဖြင့် အတူတူပင် ရှိကြသည်။

ပညာအရည်အချင်းနှင့်ပတ်သက်သော တွေ့ရှိချက်၌ ဘွဲ့မရသူများသည် မျှဝေခြင်း (ဒါန) ၌ ပျမ်းမျှမှတ် (၅.၃၈) ဖြင့် အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး မိမိအတွက် သုံးစွဲခြင်း၌ (၂.၉၇) ဖြင့် အနိမ့်ဆုံး ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

၅။ နိဂုံး (Conclusion)

ဤသုတေသန လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ မန္တလေးမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှု လက်တွေ့ကျင့်သုံးပုံများသည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်များ၊ အထူးသဖြင့် ကာမဘောဂီသုတ်၊ သိင်္ဂီလောဝါဒသုတ်တို့တွင် ဟောကြားထားသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဆုံးအမများနှင့် သိသာစွာ ကိုက်ညီမှုရှိကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါသည်။ မြို့သူမြို့သားတို့သည် စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ရရှိသည့်အခါ သုံးစွဲပစ်ရန်ထက် ဘေးအန္တရာယ်နှင့် အနာဂတ်အတွက် "စုဆောင်းခြင်း" ($M = ၄.၈၄$) ကို အဓိက ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ကြပြီး၊ မိမိကိုယ်တိုင်အတွက် သုံးစွဲမှု ($M = ၃.၀၂$) ကို အနည်းဆုံးအဆင့်တွင်ထားကာ စိစစ်ချွေတာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် ဉာဏ်ယှဉ်၍ သုံးစွဲခြင်းနှင့် မျှဝေစွန့်ကြဲခြင်း (ဒါန) တို့ကို စနစ်တကျ ပြုလုပ်ကြခြင်းက မန္တလေးမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ခေတ်သစ် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ဖိအားများကြားမှပင် ဗုဒ္ဓဝါဒလာ စိတ်ဓာတ်နှင့် ကျင့်စဉ်များကို ခိုင်မြဲစွာ ထိန်းသိမ်းထားကြောင်း ပြသနေပါသည်။

လူမှုစီးပွား နောက်ခံအခြေအနေများအလိုက် နှိုင်းယှဉ်ရာတွင်လည်း အမျိုးသမီးများ၊ အသက် ၄၀ အထက် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဘွဲ့မရသေးသူတို့သည် စုဆောင်းခြင်းနှင့် ဒါနပြုခြင်းတို့တွင်

ပိုမိုအားသန်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း စည်းစိမ်ဥစ္စာ တိုးပွားရေးအတွက် "ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း" (M = ၃.၉၈) သည် စုဆောင်းခြင်းထက် သိသာစွာ အမှတ်လျော့နည်းနေသည်ကို တွေ့ရသဖြင့်၊ လက်တွေ့ စီးပွားရေး စွန့်စားမှုများတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒလာ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အညီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အသိပညာများ ပိုမိုမြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။ နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် ဤသုတေသနသည် မန္တလေးမြို့ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ စီမံခန့်ခွဲမှု အပြုအမူကို ပိဋကတ်တော်လာ သဘောတရားများ၊ ကိန်းဂဏန်း ဒေတာများနှင့် ပေါင်းစပ်၍ ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီး၊ အနာဂတ်တွင် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြုမူဆောင်ရွက်ချက်များကို ဗုဒ္ဓဝါဒ စီးပွားရေးပညာ (Buddhist Economics) ရှုထောင့်မှ အသေးစိတ် ဆက်လက်လေ့လာရန် အဓိကကျသော လမ်းပြမြေပုံတစ်ခုအဖြစ် အကျိုးပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ၁။ နောင်လုပ်ဆောင်မည့် သုတေသနများအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ

ဤသုတေသနသည် ကန့်သတ်ချက်အချို့ (ဥပမာ- ဖြေဆိုသူ ဦးရေ ၆၃ ဦးသာ ပါဝင်ခြင်းနှင့် အချိန် ကာလ ကန့်သတ်ချက်များ) ရှိခဲ့သည့်အတွက် နောင်တွင် ဤခေါင်းစဉ်ဖြင့် သုတေသန ဆက်လက် လုပ်ဆောင်မည့် ပညာရှင်များအတွက် အောက်ပါအတိုင်း လမ်းညွှန်လိုပါသည်။

၁။ ပိုမိုကျယ်ပြန့်ပြီး တိကျသော ကောက်ချက်များ ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ဖြေဆိုသူ နမူနာဦးရေကို ယခုထက် ပိုမိုတိုးမြှင့်ကာ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ အခြားသော တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ် များအထိ ကွင်းဆင်း စစ်တမ်းကောက်ယူသင့်သည်။

၂။ ခေတ်သစ်ဒစ်ဂျစ်တယ် ငွေကြေးစနစ်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ စီးပွားရေးကျင့်ဝတ်များအကြား မည်သို့ဆက်စပ်အသုံးပြုနိုင်သည်ကို "ခေတ်ပြိုင်ဗုဒ္ဓဝါဒရှုထောင့်" မှ သီးသန့် အသေးစိတ် လေ့လာ သည့် သုတေသနမျိုး ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

၃။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လုပ်ငန်းရှင်ကြီးများ၏ လက်တွေ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆုံးဖြတ်ချက် များအပေါ် ကံ၊ ကံ၏အကျိုး ယုံကြည်မှုက မည်မျှအထိ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည်ကို အရည် အသွေးပြောင်း သုတေသနပုံစံဖြင့် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း လေ့လာရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း (References)

- ၁။ ဒီ၊ ၁။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိတော်၊ ရန်ကုန်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်။
- ၂။ ဒီ၊ ၃။ ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိတော် (သင်္ခါလောဝါဒသုတ်)၊ ရန်ကုန်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်။
- ၃။ အံ၊ ၁။ အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် (ပထမတွဲ)၊ ရန်ကုန်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်။
- ၄။ အံ၊ ၃။ အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် (တတိယတွဲ - ကာမဘောဂီသုတ်၊ အာနဏျသုတ်)၊ ရန်ကုန်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်။
- ၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ (ဒုတိယတွဲ)၊ ရန်ကုန်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်။
- ၆။ အာကာမိုးသူ (၂၀၂၃)။ ဗုဒ္ဓ၏ အာရှတန်ဖိုး၊ ရန်ကုန်၊ စာပေလောက။
- ၇။ ကြည်သာမော် (၂၀၂၄)။ ငွေကြေးစီမံမှု အတတ်ပညာ၊ ရန်ကုန်၊ ဉာဏ်လင်းစာပေ။
- ၈။ Ashin Vayameinda (2024). *A Buddhist approach to achieving prosperity with special reference to Dighajanusutta*. Research Paper, World Peace University.
- ၉။ Ashin Dhammacara (2018). *The Buddhist Ways to Wealthy Life Based on Byagghapajja Sutta*. MA Thesis.
- ၁၀။ Kottegoda Warnasuriya (2006). *Buddhism and the Economic Management As Depicted in the Pali Canon*, Hsi Lai Journal of Humanistic Buddhism, Vol. 7.
- ၁၁။ Schumacher, E. F. (1973). *Small is Beautiful: Economics as if People Mattered*. Blond & Briggs, London.